

УДК 338.48

JEL classification: L83, Z32, Q01, R11

[https://doi.org/10.31891/dsim-2026-14\(30\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2026-14(30))

ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ АТРАКЦІЙ НА БАЗІ ПРОМИСЛОВОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

БСЛОБОРОДОВА Марія

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму та економіки підприємства
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-4747-1187>

bieloborodova.m.v@nmu.one

ШАПОВАЛ Вячеслав

аспірант спеціальності ІЗ Туризм та рекреація,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
<https://orcid.org/0009-0005-7209-4864>

shapoval.vi.a@nmu.one

У статті досліджено роль адаптивного повторного використання промислової спадщини як інструменту формування туристичної привабливості міських територій та забезпечення сталого урбаністичного розвитку. Обґрунтовано, що занедбані виробничі об'єкти в постіндустріальну епоху трансформуються із просторового баласту у стратегічний ресурс, здатний виконувати нові соціальні, економічні та культурні функції. Проаналізовано взаємозв'язок адаптивного повторного використання з принципами циркулярної економіки, що дозволяє зменшувати ресурсоспоживання, вуглецевий слід та екологічне навантаження, водночас підсилюючи автентичність туристичного досвіду. Встановлено, що економічний ефект від розвитку туризму культурної спадщини супроводжується потенційними соціально-екологічними ризиками, що потребує системного управління міським середовищем. Запропоновано удосконалену модель оцінювання локального економічного добробуту, доповнену індексом сталості, який враховує циркулярність ресурсів, енергоефективність, інклюзивність та участь громади відповідно до Цілей сталого розвитку. Доведено, що така модель дозволяє комплексно оцінювати вплив ревіталізації промислової спадщини та оптимізувати управлінські рішення.

Ключові слова: промислова спадщина; сталий міський розвиток; туристична привабливість, дестинація, регіональна туристична система.

FORMATION OF TOURIST ATTRACTIONS BASED ON INDUSTRIAL HERITAGE IN THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

BIELOBORODOVA Mariia, SHAPOVAL Viacheslav

Dnipro University of Technology

The role of adaptive reuse of industrial heritage as a tool for enhancing the tourist attractiveness of urban areas and ensuring sustainable urban development is examined in the article. It is substantiated that, in the post-industrial era, abandoned industrial facilities are being transformed from spatial burdens into strategic resources capable of performing new social, economic, and cultural functions. In particular, such transformations contribute to the diversification of urban economies, the creation of new jobs, and the revitalization of depressed areas, thereby strengthening the competitiveness of cities in the tourism market.

The relationship between adaptive reuse and the principle of the circular economy is analyzed, demonstrating that resource consumption, carbon footprint, and environmental pressure can be reduced while the authenticity of the tourist experience is enhanced. Attention is paid to the fact that preserving historical industrial architecture not only minimizes construction waste but also supports cultural continuity and identity, which are key factors in attracting visitors.

It is established that the economic benefits generated by cultural heritage tourism are accompanied by potential socio-ecological risks, including gentrification, uneven distribution of income, and increased pressure on local infrastructure and ecosystems. These challenges necessitate a systematic and balanced approach to urban management, taking into account the interests of local communities, businesses, and authorities.

An improved model for assessing local economic well-being is proposed and supplemented by a sustainability index that incorporates resource circularity, energy efficiency, inclusiveness, and community participation in line with the Sustainable Development Goals. It is demonstrated that such a model enables a comprehensive assessment of the impacts of industrial heritage revitalization, facilitates monitoring of long-term outcomes, and supports more effective, transparent, and balanced management decision-making aimed at achieving sustainable urban development.

Keywords: industrial heritage; sustainable urban development; tourist attraction, destination, regional tourism system.

Стаття надійшла до редакції / Received 17.02.2026
Прийнята до друку / Accepted 12.03.2026
Опубліковано / Published 16.04.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Белобородова Марія, Шаповал Вячеслав

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні урбаністичні підходи дедалі більше визнають занедбані виробничі території стратегічним ресурсом сталого розвитку, здатним виконувати нові соціальні, економічні та культурні функції. Їх інтеграція у міську інфраструктуру як елемент туристично-рекреаційної системи поєднує завдання збереження культурної спадщини з інноваційним просторовим розвитком. Виведені з експлуатації промислові об'єкти мають значний потенціал для формування унікальних туристичних атракцій, здатних диверсифікувати міський туристичний продукт і підвищити конкурентоспроможність територій. Їх масштабність, індустріальна естетика, історична автентичність та технологічна спадщина формують нові сенси простору, привабливі для сучасного туриста, орієнтованого на досвід, автентичність і культурну глибину. Індустріальні ландшафти стають платформами для розвитку креативних індустрій, культурних подій, музейних комплексів, освітніх центрів, виставкових просторів, гастрономічних кластерів та публічних рекреаційних зон.

Адаптивне повторне використання промислових територій виступає ключовим інструментом трансформації. На відміну від традиційних підходів, що передбачають знесення та нове будівництво, адаптивна ревіталізація дозволяє зберегти матеріальну автентичність і водночас інтегрувати сучасні функції, орієнтовані на відвідувачів і громаду. Відновлені об'єкти стають осередками культурної інтерпретації історії індустріалізації та технологічного прогресу, що сприяє формуванню нових наративів міської ідентичності.

Попри значний потенціал, інтеграція промислової спадщини у туристичну інфраструктуру міст часто стримується інституційними, фінансовими та нормативними бар'єрами. Серед них - жорсткі регуляторні вимоги, високі витрати на реконструкцію, відсутність стимулів для інвесторів, а також ризики джентрифікації та соціального витіснення. Тому ефективна трансформація таких об'єктів потребує комплексної політики, що поєднує інструменти міського планування, культурної політики, туристичного менеджменту та механізми державно-приватного партнерства.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасні дослідження адаптивного повторного використання промислової спадщини демонструють зростаючу увагу до її ролі у сталому міському розвитку, формуванні туристичної привабливості та досягненні Цілей сталого розвитку. У роботі [1] підкреслюється значення залучення громадськості до процесів ревіталізації індустріальних об'єктів і пропонується метод зваженої оцінки культурної виразності простору, який дозволяє враховувати різні способи сприйняття спадщини мешканцями та відвідувачами. Такий підхід підсилює комунікативну функцію ревіталізованих об'єктів. В дослідженні [2] авторки емпірично доводять, що туризм, пов'язаний із об'єктами культурної спадщини здатний стимулювати локальне економічне зростання, однак його ефекти є неоднозначними через соціальні та екологічні екстерналії, що потребує інтегрованого управління туристичними потоками та міським середовищем. У дослідженні [3] аналізується, як дискурси та стратегії, сформовані в контексті мега-подій (на прикладі спортивних змагань), визначають підходи до повторного використання промислової спадщини, впливаючи на довгострокову спадщину територій і їх туристичне позиціонування.

Українські дослідження доповнюють міжнародний науковий дискурс, акцентуючи увагу на просторових, соціально-економічних і культурних вимірах ревіталізації. Зокрема, А. Бессонова та ін. в роботах [4; 6] узагальнюють міжнародний досвід трансформації промислових об'єктів і обґрунтовують можливості його застосування в Україні, підкреслюючи потенціал індустріальної спадщини як драйвера регіонального розвитку та туристичної диверсифікації. У подальших дослідженнях українських авторів культурна спадщина розглядається також у контексті воєнних викликів і відновлення, де збереження та адаптивне використання набувають стратегічного значення для післявоєнної реконструкції та формування культурної стійкості [5; 7]. Наприклад, І. Мерилова та ін. [8] трактують індустріальну спадщину як просторовий ресурс міста, здатний формувати нові громадські простори та культурні магніти урбаністичної активності. Івашко Ю. та ін. [9], акцентують на соціальних та екологічних аспектах ревіталізації, підкреслюючи необхідність інтеграції екологічних рішень і громадської участі у процесах трансформації міських територій.

Економічні механізми ревіталізації розглядаються у дослідженні [10], де проаналізовано фінансові інструменти підтримки відновлення старопромислових територій у різних країнах, включно з державно-приватними партнерствами, податковими стимулами та грантовими програмами. Такі інструменти визначають економічну життєздатність проектів адаптивного повторного використання та створюють умови для їх перетворення на туристичні й культурні кластери. Отже, адаптивне повторне використання промислової спадщини виходить за межі архітектурної практики і виступає інтегрованим інструментом сталого міського розвитку, здатним поєднувати економічну ревіталізацію, соціальну інтеграцію, екологічну відповідальність і культурну ідентичність. У контексті Цілей сталого розвитку такі проекти сприяють формуванню інклюзивних, безпечних і стійких міст, підтримують відповідальне використання ресурсів і стимулюють розвиток локальних економік через туристичні та креативні індустрії. Таким чином, сучасна наукова література підтверджує, що ревіталізація індустріальної спадщини є важливим інструментом

формування конкурентоспроможних міських дестинацій та переходу до циркулярних і регенеративних моделей розвитку.

З огляду на зазначене, адаптивне повторне використання промислових об'єктів слід розглядати не лише як архітектурну чи інженерну практику, а як стратегічний інструмент розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури міст. Воно здатне поєднати збереження спадщини, економічну диверсифікацію, культурну інтерпретацію та просторову регенерацію, формуючи нову модель сталого міського розвитку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даної статті є обґрунтування ролі промислової спадщини як драйвера формування туристичної привабливості міських територій та узагальнення підходів до її інтеграції у сучасну міську інфраструктуру з метою адаптивного повторного використання, посилення міської ідентичності та забезпечення сталого, інклюзивного розвитку урбанізованих територій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Взаємозв'язок між промисловою спадщиною та циркулярною економікою набуває дедалі більшої ваги у дослідженнях міської стійкості, особливо в контексті формування конкурентоспроможних туристичних територій. На відміну від традиційних лінійних моделей розвитку, що базуються на знесенні застарілих об'єктів і новому будівництві, принципи циркулярної економіки орієнтовані на ефективне використання ресурсів, регенерацію та повторне використання існуючих матеріалів і інфраструктури. У туристично-маркетинговому вимірі це означає перехід від стандартизованого міського середовища до унікальних просторів із виразною історико-культурною ідентичністю, здатних формувати нові туристичні продукти та емоційні враження відвідувачів [11]. Адаптивне повторне використання промислових об'єктів безпосередньо відповідає цим принципам, подовжуючи життєвий цикл будівель, зменшуючи кількість відходів та водночас активізуючи локальні економічні екосистеми через ревіталізацію історичних індустріальних просторів. У межах циркулярного урбанізму такі об'єкти переосмислюються не як застарілі релікти минулого, а як стратегічні активи, що сприяють сталому розвитку міст і збереженню культурних наративів, формуючи автентичну основу для туристичного брендингу територій.

Перепрофілювання промислових будівель зазвичай потребує значно менше первинних матеріалів порівняно з новим будівництвом, що зменшує вуглецевий слід будівельних процесів і відповідає сучасним екологічним очікуванням туристів та інвесторів. Такий підхід сприяє збереженню природних ресурсів і скороченню викидів, пов'язаних із видобутком, виробництвом та транспортуванням матеріалів. Одночасно практики деконструкції, повторного використання та апсайклінгу дозволяють зберігати автентичні архітектурні елементи – металеві конструкції, цегляну кладку, дерев'яні балки – що підсилює естетичну унікальність об'єктів та створює виразні просторові сценарії для культурних подій, музейних експозицій і креативних індустрій. Таким чином, циркулярні підходи формують не лише екологічну цінність, а й маркетингову диференціацію туристичних просторів.

Окрім матеріальної ефективності, адаптивне повторне використання сприяє формуванню замкнутих міських економічних систем і локалізованих туристичних атракцій. Перепрофільовані індустріальні об'єкти, що функціонують як культурні центри, коворкінги, креативні кластери або багатofункціональні громадські простори, стимулюють розвиток малого бізнесу, ремесел, гастрономії та культурних послуг. Це зменшує залежність від масштабних проєктів і водночас створює автентичні туристичні середовища, що приваблюють відвідувачів досвідом локальної культури. Інтеграція енергоефективних технологій, зеленої модернізації та стратегій пасивного дизайну посилює роль таких об'єктів у сталому міському переході [11; 12]. Колишні промислові будівлі, трансформовані у культурні центри чи інноваційні райони, часто впроваджують системи збору дощової води, сонячну енергетику та рішення з перетворення відходів на енергію, демонструючи екологічні інновації як частину туристичного досвіду та комунікаційної стратегії міста.

Сучасні дослідження також підкреслюють, що інтеграція принципів циркулярної економіки в адаптивне повторне використання здатна прискорити перехід до сталого забудованого середовища та підвищити туристичну конкурентоспроможність міст. У цьому процесі участь громади сприяє формуванню почуття причетності та зменшує ризики джентрифікації й витіснення населення, що є важливим для підтримання соціальної автентичності туристичних просторів.

Поряд із екологічними та соціальними перевагами, адаптивне повторне використання пов'язане з економічним відродженням і культурною безперервністю, що безпосередньо впливає на туристичну привабливість територій [1]. Перетворення промислових об'єктів на культурні та креативні простори демонструє, як ревіталізація індустріальної спадщини може стимулювати локальну економіку, формувати культурні кластери та зміцнювати міську ідентичність. Подібні простори стають платформами для фестивалів, мистецьких подій, освітніх програм і творчих індустрій, що генерують нові туристичні потоки та посилюють бренд територій.

Попри очевидну синергію між адаптивним повторним використанням і циркулярним урбанізмом, впровадження цих підходів у практику ревіталізації часто стримується нормативними та фінансовими бар'єрами. Застарілі зонінгові регламенти, жорсткі будівельні норми та обмежені стимули для інвесторів

нерідко сприяють знесенню замість збереження [13]. Крім того, політики охорони спадщини не завжди інтегрують принципи циркулярної економіки та туристичного розвитку, що призводить до регуляторних суперечностей і втрати потенційних можливостей для формування унікальних туристичних дестинацій. У цьому контексті необхідним є формування інтегрованої політики, що поєднає інструменти циркулярної економіки, культурної спадщини та туристичного маркетингу, забезпечуючи сталу регенерацію промислових територій як драйверів міської привабливості та економічної життєздатності.

Крім того, початкові витрати на структурну модернізацію та дотримання сучасних стандартів енергоефективності можуть відлякувати забудовників від реалізації проєктів адаптивного повторного використання, незважаючи на їхні довгострокові переваги для сталого розвитку. Більше того, соціальний вимір промислового повторного використання залишається критичним, але часто недооціненим компонентом структур циркулярної економіки. Хоча ефективність використання матеріалів та екологічні переваги часто обговорюються, роль адаптивного повторного використання у сприянні інклюзивній та партисипативній міській регенерації потребує подальшого дослідження. Об'єкти промислової спадщини часто мають глибоке культурне значення для місцевих громад, а їх відродження може слугувати механізмом зміцнення соціальної згуртованості, ідентичності та стійкості на місцевому рівні. Для подальшого розвитку, більш ефективне узгодження адаптивного повторного використання з цілями циркулярної економіки вимагає системних політичних реформ, фінансових стимулів та механізмів спільного управління. Уряди та муніципалітети повинні розробити нормативно-правові бази, які надають пріоритет збереженню над знесенням та забезпечують економічні стимули, такі як податкові пільги, гранти та програми фінансування адаптивного повторного використання, для заохочення сталого розвитку. Крім того, міждисциплінарна співпраця між архітекторами, містобудівниками, вченими-екологами та зацікавленими сторонами громади може сприяти більш цілісним стратегіям адаптивного повторного використання, які балансують економічну доцільність з цілями екологічної та соціальної рівності. Оскільки міста продовжують переходити до більш стійких міських моделей, промислова спадщина є цінним, але недостатньо використаним ресурсом для розвитку циркулярного урбанізму, зменшення впливу на навколишнє середовище та сприяння стійкому, орієнтованому на громаду розвитку.

Надмірно жорсткі підходи до охорони спадщини можуть мати парадоксальний ефект: замість стимулювання ревіталізації вони призводять до простою об'єктів і втрати їх економічного та туристичного потенціалу [4]. Коли політика збереження надає пріоритет статичній консервації над функціональною реінтеграцією, промислові будівлі залишаються порожніми або недовикористаними, втрачаючи можливість перетворитися на культурні центри, музеї індустріальної спадщини, простори подієвого туризму чи креативні хаби. Особливо гостро ця проблема проявляється у постіндустріальних містах, де великі виробничі комплекси, електростанції або транспортні вузли потребують суттєвої модернізації для інтеграції в сучасну міську інфраструктуру. За відсутності регуляторної гнучкості такі об'єкти часто занепадають і зрештою демонтуються, що означає втрату унікальних ресурсів для формування туристичної ідентичності міста.

Фінансова доцільність адаптивного повторного використання також залишається важливим викликом. На відміну від новобудов, такі проєкти часто потребують спеціалізованих фінансових механізмів, податкових стимулів і регуляторної підтримки, щоб стати економічно життєздатними. Модернізація історичних споруд відповідно до сучасних будівельних норм, стандартів енергоефективності та вимог доступності потребує значних інвестицій, особливо у випадку об'єктів, що мають охоронний статус. Водночас саме ці інвестиції здатні трансформувати занедбані промислові зони у високовартісні туристичні локації, що генерують стабільні доходи через культурні події, виставкову діяльність, гастрономію, креативні індустрії та MICE-сегмент. Там, де впроваджуються державно-приватні партнерства, податкові пільги, грантові програми та моделі соціального інвестування, міста демонструють значно вищу ефективність у перетворенні промислової спадщини на економічно та туристично успішні простори. Однак нерівномірність застосування таких інструментів призводить до того, що багато перспективних проєктів залишаються нереалізованими.

У контексті вже окресленої ролі промислової спадщини як ресурсу туристичної привабливості та циркулярного міського розвитку доцільно пов'язати ці положення з емпіричними результатами досліджень, що кількісно оцінюють вплив туризму, орієнтованого на об'єкти культурної спадщини, на локальний розвиток. Зокрема, у дослідженні [2] застосовано структурну регресійну модель для аналізу взаємозв'язку між туризмом культурної спадщини та місцевим економічним добробутом із урахуванням супутніх ефектів – злочинності, екологічного навантаження та перевантаження туристичними потоками. Такий підхід дозволяє оцінити не лише прямі економічні вигоди, але й непрямі соціально-екологічні наслідки туристичної активності. В узагальненому вигляді логіку моделі економічного добробуту (LP) локальної туристичної атракції можна представити так:

$$\text{Local Prosperity (LP)} = \beta_1 \cdot T + \beta_2 \cdot C + \beta_3 \cdot E + \beta_4 \cdot M + \varepsilon \quad (1)$$

де T – інтенсивність туризму культурної спадщини;

C – рівень злочинності;

E – екологічне навантаження;

M – перевантаження туризмом;
 β_1 – β_4 – коефіцієнти впливу;
 ε – стохастична похибка.

Результати дослідження показують, що туризм спадщини має позитивний прямий вплив на локальне економічне благополуччя, але може супроводжуватися непрямими негативними ефектами, які знижують загальну привабливість території та формують додаткові управлінські витрати (табл. 1). Така багатовимірна структура взаємозв'язків є особливо релевантною для постіндустріальних міських просторів, де ревіталізовані промислові об'єкти стають туристичними магнітами та водночас новими центрами урбаністичного навантаження.

Таблиця 1

Інтерпретація коефіцієнтів впливу в моделі аналізу взаємозв'язку між туризмом культурної спадщини та місцевим економічним добробутом

Коефіцієнт	Змінна	Напрямок впливу	Інтенсивність впливу	Інтерпретація для туристичних територій
β_1	T (туризм спадщини)	Позитивний	Висока	Зростання туристичних потоків до ревіталізованих індустріальних об'єктів підсилює міську привабливість і формує нові креативні економіки
β_2	C (злочинність)	Негативний	Помірна	Активізація територій через туризм може знижувати занедбаність, але перевантаження може створювати соціальну напругу
β_3	E (екологічне навантаження)	Негативний	Помірно-висока	Масовий туризм і неекологічна модернізація знижують сталість і туристичну репутацію дестинації
β_4	M (перевантаження туризмом)	Негативний	Висока у пікових зонах	Надмірна концентрація потоків у популярних ревіталізованих просторах може спричинити втрату автентичності та туристичну деградацію

Джерело: узагальнено авторами на основі [2]

Інтегруючи ці висновки з раніше викладеними положеннями щодо адаптивного повторного використання та циркулярної економіки, можна стверджувати, що ревіталізація промислової спадщини здатна підсилити позитивний ефект β_1 через: створення унікальних туристичних атракцій; диверсифікацію міського туристичного продукту; формування креативних і культурних кластерів; підвищення привабливості території для інвестицій та відвідувачів.

Водночас впровадження принципів циркулярної економіки та партисипативного управління здатне зменшувати негативні коефіцієнти β_2 – β_4 , оскільки: ревіталізовані простори зменшують занедбаність і соціальні ризики; зелена модернізація знижує екологічне навантаження; збалансоване планування потоків відвідувачів мінімізує перевантаження територій.

Таким чином, адаптивне повторне використання промислової спадщини виступає не лише фактором економічного зростання, але й інструментом оптимізації соціально-екологічних параметрів міського розвитку. З огляду на сучасні вимоги сталого розвитку, доцільно доповнити модель інтегральним показником сталості, який відображатиме внесок циркулярної економіки, соціальної інклюзії та екологічної ефективності.

$$LP = \text{Local Prosperity (LP)} = \beta_1 \cdot T + \beta_2 \cdot C + \beta_3 \cdot E + \beta_4 \cdot M + \beta_5 \cdot SI + \varepsilon \quad (2)$$

де SI – індекс сталості ревіталізації, що включає:

- циркулярне використання матеріалів (ЦСР 12);
- енергоефективність та кліматичну адаптацію (ЦСР 13);
- інклюзивність і доступність простору (ЦСР 10, ЦСР 11);
- участь громади у прийнятті рішень (ЦСР 16).

При чому $\beta_5 > 0$, що підсилює позитивний вплив туризму спадщини та зменшує непрямі негативні ефекти. Запропоноване удосконалення дозволяє розглядати ревіталізацію промислової спадщини не лише як інструмент економічної активізації, а як сталий туристичний продукт, що: підвищує конкурентоспроможність міста; відповідає принципам «зеленого» та відповідального туризму; формує позитивний міжнародний імідж території; забезпечує довгострокову соціальну та екологічну стійкість. Таким чином, інтеграція показника сталості у модель дозволяє перейти від оцінки короткострокових економічних вигод до комплексного вимірювання внеску промислової спадщини у досягнення Цілей сталого розвитку та формування стійких туристичних екосистем.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Удосконалена модель економічного добробуту локальної туристичної атракції дозволяє оцінювати вплив туризму промислової спадщини не лише через прямі економічні вигоди, а й через соціальні та екологічні наслідки розвитку території. Включення індексу сталості (SI) забезпечує комплексне вимірювання ефектів циркулярного використання ресурсів, енергоефективності, інклюзивності та участі громади у прийнятті рішень. Модель допомагає виявляти та кількісно оцінювати негативні зовнішні ефекти, зокрема перевантаження туристичними потоками, екологічний тиск і соціальну напругу, що дозволяє своєчасно коригувати управлінські рішення. Її використання підвищує обґрунтованість стратегічного планування ревіталізації промислових територій та оптимізації туристичних потоків у міському середовищі. Запропонований підхід сприяє інтеграції принципів сталого розвитку у міську політику, забезпечуючи баланс між економічною ефективністю, соціальною справедливістю та екологічною відповідальністю. Таким чином, модель виступає практичним інструментом формування стійких туристичних екосистем і підвищення конкурентоспроможності міських територій у довгостроковій перспективі.

Це дослідження було виконано в рамках проекту «Туристична ревіталізація промислових об'єктів для забезпечення соціально-економічної безпеки територіальних громад» (ДРН 0121U109407), який реалізується за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Література

1. Zheng X., Chen T., Zheng C., Heath T. Unlocking Public Engagement in Reused Industrial Heritage: Weighting Point Evaluation Method for Cultural Expression. *Buildings*. 2024. № 14, 2695. <https://doi.org/10.3390/buildings14092695>
2. Cerisola S., Panzera E. Heritage tourism and local prosperity: An empirical investigation of their controversial relationship. *Tourism Economics*. 2024. № 31(5). С. 964-983. <https://doi.org/10.1177/13548166241234099>
3. Bideau F.G., Deng H., Roux H. Dominant discourses framing the reuse of industrial heritage in the context of mega-events: a relationship matrix approach. *Built Heritage*. 2024. № 8 (45). <https://doi.org/10.1186/s43238-024-00154-z>
4. Bessonova A., Bezuhla L., Bieloborodova M. Cultural heritage of Ukraine in times of war: challenges of preservation and prospects of restoration. Management synergy: technologies and strategies. Monograph. Opole: Academy of Applied Sciences Academy of Management and Administration in Opole, 2026. P. 74-110. URL: <https://repozytorium.wszia.opole.pl/handle/123456789/2>
5. Белобородова М. В., Бессонова А. В., Безугла Л. С. Державне управління культурною спадщиною промислових територій. *Бізнес Інформ*. 2025. №2. С. 94–101. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-2-94-101>
6. Бессонова А.В., Безугла Л.С., Белобородова М.В. Міжнародний досвід ревіталізації промислових об'єктів: можливості для України. *Development Service Industry Management*. 2024. №2. С. 49–55. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(8\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(8))
7. Пацюк В.С. Індустріальна спадщина: концептуальні підходи до виділення та класифікації об'єктів. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Природничі науки*. 2024. № 2. С. 84-91. <https://doi.org/10.32782/naturalspu/2024.2.11>
8. Мерилова І., Бондаренко Л., Макурін А. Індустріальна спадщина як просторовий ресурс міста. *Науковий вісник будівництва*. 2025. № 113. С. 27-35. <https://doi.org/10.33042/2311-7257.2025.113.1.4>
9. Івашко Ю., Івашко О., Дмитренко А. Ревіталізація міських територій в світлі соціальних і екологічних проблем. *Просторовий розвиток*. 2023. Вип. 5. С. 33-50. <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2023.5.33-50>
10. Солдак М.О. Фінансова підтримка ревіталізації старопромислових територій: досвід Великої Британії, Чехії та Туреччини. *Управління економікою: теорія та практика*. 2021. С. 250-263. <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2021.250-26315>
11. Пацюк В. С. Формування індустріальної культури промислових регіонів як важливий фактор регенерації індустріальної спадщини. *Acta Academiae Beregsasiensis: Geographica Et Recreatio*. 2025. № 4. С. 26–37. <https://doi.org/10.32782/2786-5843/2025-4-3>
12. Белобородова М. В. Культурна спадщина як складова сталого розвитку туристично-рекреаційної системи регіону. *Економіка харчової промисловості*. 2024. Т.16, вип. 2. С. 78-84. <https://doi.org/10.15673/fic.v16i2.2944>
13. Андреева О.М. Сучасні наукові тренди дослідження цифрового розвитку охорони культурної спадщини. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 4. С. 197-203. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.4.197>

References

1. Zheng, X., Chen, T., Zheng, C., & Heath, T. (2024). Unlocking public engagement in reused industrial heritage: Weighting point evaluation method for cultural expression. *Buildings*, 14, 2695. <https://doi.org/10.3390/buildings14092695>

2. Cerisola, S., & Panzera, E. (2024). Heritage tourism and local prosperity: An empirical investigation of their controversial relationship. *Tourism Economics*, 31(5), 964–983. <https://doi.org/10.1177/13548166241234099>
3. Bideau, F. G., Deng, H., & Roux, H. (2024). Dominant discourses framing the reuse of industrial heritage in the context of mega-events: A relationship matrix approach. *Built Heritage*, 8, 45. <https://doi.org/10.1186/s43238-024-00154-z>
4. Bessonova, A., Bezuhla, L., & Bieloborodova, M. (2026). Cultural heritage of Ukraine in times of war: Challenges of preservation and prospects of restoration. In *Management synergy: Technologies and strategies* (pp. 74–110). Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole. <https://repozytorium.wsia.opole.pl/handle/123456789/2>
5. Bieloborodova, M. V., Bessonova, A. V., & Bezuhla, L. S. (2025). Derzhavne upravlinnia kul'turnoiu spadshchynoiu promyslovykh terytorii [Public administration of cultural heritage of industrial territories]. *Biznes Inform*, (2), 94–101. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-2-94-101>
6. Bessonova, A. V., Bezuhla, L. S., & Bieloborodova, M. V. (2024). Mizhnarodnyi dosvid revitalizatsii promyslovykh ob'iektiv: mozhyvosti dlia Ukrainy [International experience of industrial facilities revitalization: Opportunities for Ukraine]. *Development Service Industry Management*, (2), 49–55. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(8\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(8))
7. Patsiuk, V. S. (2024). Industrialna spadshchyna: kontseptualni pidkhody do vydilennia ta klasyfikatsii ob'iektiv [Industrial heritage: Conceptual approaches to identification and classification of objects]. *Slobozhanskyi Naukovyi Visnyk. Seriya: Pryrodnychi Nauky*, (2), 84–91. <https://doi.org/10.32782/naturalspu/2024.2.11>
8. Merylova, I., Bondarenko, L., & Makurin, A. (2025). Industrialna spadshchyna yak prostorovy resurs mista [Industrial heritage as a spatial resource of the city]. *Naukovyi Visnyk Budivnytstva*, (113), 27–35. <https://doi.org/10.33042/2311-7257.2025.113.1.4>
9. Ivashko, Yu., Ivashko, O., & Dmytrenko, A. (2023). Revitalizatsiia miskykh terytorii v svitli sotsialnykh i ekolohichnykh problem [Revitalization of urban territories in the light of social and environmental problems]. *Prostorovy Rozvytok*, (5), 33–50. <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2023.5.33-50>
10. Soldak, M. O. (2021). Finansova pidtrymka revitalizatsii staropromyslovykh terytorii: dosvid Velykobrytanii, Chekhii ta Turechchyn [Financial support for revitalization of old industrial territories: Experience of the United Kingdom, the Czech Republic and Turkey]. *Upravlinnia ekonomikoiu: teoriia ta praktyka*, 250–263. <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2021.250-26315>
11. Patsiuk, V. S. (2025). Formuvannia industrialnoi kultury promyslovykh rehioniv yak vazhlyvyi faktor reheneratsii industrialnoi spadshchyn [Formation of industrial culture of industrial regions as an important factor in the regeneration of industrial heritage]. *Acta Academiae Beregsasiensis: Geographica et Recreatio*, (4), 26–37. <https://doi.org/10.32782/2786-5843/2025-4-3>
12. Bieloborodova, M. V. (2024). Kulturna spadshchyna yak skladova staloho rozvytku turystychno-rekreatsiinoi systemy rehionu [Cultural heritage as a component of sustainable development of the regional tourist and recreational system]. *Ekonomika Kharchovoi Promyslovosti*, 16(2), 78–84. <https://doi.org/10.15673/fe.v16i2.2944>
13. Andrieieva, O. M. (2024). Suchasni naukovy trendy doslidzhennia tsyfrovoho rozvytku okhorony kulturnoi spadshchyn [Modern scientific trends in research on digital development of cultural heritage protection]. *Investytzii: praktyka ta dosvid*, (4), 197–203. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.4.197>